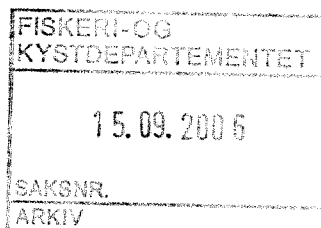

fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

FHL industri og eksport
Essendropsgt. 6, Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 - Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no

Tromsø 11. september 2006

Høring NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten

"FHL industri og eksport har med stor interesse gjennomgått NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten, og avgir følgende høringsuttalelse.

Oppsummering av sentrale tilrådingar fra FHL industri og eksport

FHL industri og eksport gir i denne høringsuttalelsen en fylldig redegjørelse for våre holdninger til NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten. Innledningsvis ønsker vi å oppsummere våre mest sentrale innspill.

- FHL industri og eksport legger til grunn at sjømatnæringen er svært konkurranseutsatt, og at vi møter konkurranse fra alle produsenter av mat i verdensmarkedet. Våre konkurrenter har ofte andre konkurransevilkår. Markedene er ofte skjermet, vi har et høyt lønns- og kostnadsnivå, og våre konkurrenter har ofte andre og mer forutsibare rammevilkår.
- Den tradisjonelle fiskerinæringen har stagnert, mens havbruksnæringen har hatt kraftig vekst i Norge. Dette medførte at havbruk med i all hovedsak artene laks og ørret passerte den øvrige sjømatnæringen i eksportverdi i 2005. Bildet ser ut til å befestes seg i 2006. Den tradisjonelle fiskerinæringen er vesentlig mer regulert og politisk styrt enn havbruksnæringen. FHL industri og eksport mener at graden av regulering og politisk styring har medført at den tradisjonelle fiskerinæringen ikke har hatt en like positiv utvikling som havbruksnæringen.
- FHL industri og eksport har notert seg at andre konkurranseutsatte næringer ofte blir stimulert til å investere, og at rammevilkårene er utarbeidet med tanke på å skape økt konkurransekraft. Skipsfartsnæringsens nettolønnsordning, skattestimulering ved utbygging av Snøhvitfeltet og kraftkrevende industris tilgang til stabil og rimelig elektrisitet er stikkeord.
- Samtidig opplever vi at politikken ovenfor fiskerinæringen har et annet fokus. Pålegg og vidtgående politisk styring har kjennetegnet den norske fiskeripolitikken. FHL industri og eksport forventer at også norsk fiskerinæring skal få en industripolitikk som bidrar til å styrke konkurransekraften.
- FHL industri og eksport ser at inngangsterskelen til næringen kan være høy, og ønsker et sterkere fokus på rekruttering til næringen. For å sikre rekrutteringen mener FHL industri og eksport at det ikke må gjøres vesentlige begrensninger i fiskernes mulighet til å hente inn ekstern kapital.
- Tiltak som reelt bidrar til å reversere næringen vil etter vårt syn svekke næringens konkurransekraft. Forslagene i strukturutvalget bør sees i sammenheng med at næringen er konkurranseutsatt.
- Fiskerinæringen har gjennomgått en rivende teknologisk utvikling. Dette er også et politisk mål, og er sentralt for å sikre norsk konkurransekraft. De teknologiske

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

forbedringene fører til at kapasiteten både på land og sjøsiden øker. Hvert fiskefartøy kan fiske vesentlig mer år for år. FHL industri og eksport legger til grunn at denne utviklingen fortsetter.

- Vårt forvalteransvar gjør at fiskeriene må forvaltes bærekraftig. Den teknologiske utviklingen gjør det derfor nødvendig å begrense adgangen til fiskeriene. For å sikre lønnsomhet i flåten er det derfor også nødvendig med en strukturpolitikk.
- Strukturpolitikken har vært underlagt en rekke begrensninger både på geografi og størrelse. Fiskerinæringen som har et generelt større struktureringsbehov enn andre næringer har. På tross av dette er strukturpolitikk innenfor fiskerinæringen vesentlig mer politisert enn det som er vanlig i andre næringer. FHL industri og eksport har støttet disse begrensningene, men mener at det er riktig å synliggjøre at strukturpolitikken alt er svært sterkt politisk styrt.
- FHL industri og eksport minner om at forutsigbarhet er avgjørende i alle sektorer. Spesielt i konkurranseutsatte sektorer. FHL industri og eksport er derfor prinsipielt kritisk til tiltak som gies tilbakevirkende kraft. FHL industri og eksport mener at de stadige endringer i fiskeripolitikken svekker næringens forutsigbarhet, og ber om at derfor inngås et bredt politisk forlik i Stortinget som kan sikre forutsigbarhet over tid.
- FHL industri og eksport mener at Deltagerloven må justeres slik at også industrien får adgang til å eie fiskefartøy. På denne måten vil administrative redere og fiskeindustrien bli likestilt, og industrien gies mulighet til integrere, samt å utvikle mer normale forretningsforbindelser mellom flåte og industri.
- FHL industri og eksport minner om at fiskeindustrien er stedlig, og at industriens investeringer i flåten således bidrar til å sikre at fiskefartøy forblir i regionen. Adgangen til å investere i minoritetsandeler (49%) har bidratt til å sikre mer normale forretningsforhold mellom flåte og industri, og har bidratt til at fiskerettigheter forble i regionen.
- FHL industri og eksport er sterkt kritisk til forslaget om å innstramme deltagerloven slik at industrien gies redusert adgang til å investere i minoritetsandeler. Dette vil svekke industrien, bidra til at fiskeriene blir ytterligere lukket, og vil bidra til at flere rettigheter blir solgt ut av regionene hvor industrien er lokalisert.
- FHL industri og eksport ber om at en eventuell innstramming gjøres slik at administrative redere også får tilsvarende begrensninger som fiskeindustrien.
- FHL industri og eksport minner om at industrien er beredt til å inngå en samfunnskontrakt hvis det gjøres justeringer som gir industrien likeverdig adgang med rederne. Denne samfunnskontrakten kan knyttes opp til en bearbeidingsplikt.
- FHL industri og eksport er motstandere av at struktureringen endres med tilbakevirkende kraft. De som har foretatt strukturering og foretatt investeringer med basis i et annet regime må ikke straffes ved at regimet endres med tilbakevirkende kraft. En slik reversering vil medføre at de som har investert vil kunne få problemer av finansiell art. Derfor er det en forutsetning for FHL industri og eksport at en eventuell tidsavgrensning ikke gjøres gjeldende for de som alt har strukturert.
- FHL industri og eksport understreker at tidsvinduet for strukturering må være langt nok til at det gir strukturgevinster, og mener at erfaringene med hhv 13 og 18 ikke ga gode nok strukturgevinster. Derfor bør tidsvinduet utvides utover 15 år, og legges minimum på et fartøys levetid.
- FHL industri og eksport støtter at det legges opp til en videre strukturering av fartøy over 11 meter, over 13 meter i makrellfisket.
- FHL industri og eksport er redd for at en fremtidig ressursrente reelt blir påført fiskeindustrien gjennom økning i råstoffprisen. FHL industri og eksport understreker at den tradisjonelle fiskerinæringen er underlagt en sterkere grad

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk **fhl industri og eksport**

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

av politisk styring og regulering enn andre næringer, og at innføringen av ressursrente bør sees i denne sammenheng. FHL industri og eksport støtter på tross av dette mindretallets forslag, men understreker at ressursrenten må legges på superprofitt.

- FHL industri og eksport mener at kvotetaket må settes høyere ved spesialisering inn mot et fiske. Det gir grunnlag for et mer markedsfokustert fiske, og bidrar til at vi unngår at det utvikles kappfiske fra art til art.
- FHL industri og eksport støtter en videre geografisk og gruppemessig begrensning på struktureringen.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om 20% avkorting av strukturkvoten ved strukturering.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om å flytte fartøy mellom 10 og 11 meter ned i gruppen for fartøy under 10 meter. Vi forutsetter at gruppens andel av kvoten følger med.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om at fartøy over 15 meter ikke gies adgang til å delta i åpne fiskerier.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om at det innføres maksimalgrenser på eierskap for å unngå en usunn maktkonsentrasjon. FHL industri og eksport mener imidlertid at grensen bør være ulike for ulike fiskerier og grupper. Dette ettersom utfordringene er ulike. Innenfor f. eks. havfiskeflåten for pelagisk bør grensen settes under 10%.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om at driftsordningen avvikles, men ber om at sosiale, økonomiske og sikkerhetsmessige tiltak videreføres.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om at det etableres regler for å sikre at hjemmelslengden blir lik den reelle lengden på fartøy.
- FHL industri og eksport støtter forslaget om å videreføre kondemneringsordningen for fartøy mellom 10 og 11 meter, og for fartøy under 13 meter i makrellfisket.
- FHL industri og eksport mener at distriktskvoteordningen ikke faller innenfor mandatet til utvalget, og ber regjeringen om å se bort fra flertallets forslag om å endre denne ordningen til en suppleringskvoteordning. FHL industri og eksport viser til at det er ført egne prosesser på denne ordningen, og ber regjeringen om å forholde seg til denne høringen.

Konkurransutsatte næringer har behov for en aktiv industripolitikk

Norsk sjømatnæring er en sterkt konkurransutsatt næring. Norsk sjømatnæring har utviklet seg til å bli en subsidiefri næring, og har utviklet seg til å bli landets nest største eksportnæring. Dette medfører at norsk sjømatnæring selger sine produkter i et globalt marked, og at vi daglig møter konkurranse fra andre produsenter av mat og sjømat. Matvaremarkedene er sterkt regulerte, og norsk sjømatnæring er derfor i konkurranse med matvareprodusenter som både mottar overføringer og som skjermer sine markeder. Samtidig er norsk sjømatnæring direkte i konkurranse med andre leverandører av sjømat som har helt andre konkurransebetingelser. Markedsadgang, kostnadsnivå og nasjonale reguleringer spiller inn på den norske næringens konkurransedyktighet, og er avgjørende for å sikre lønnsomhet i norsk sjømatnæring, og dermed også for å sikre arbeidsplasser langs kysten.

FHL industri og eksport har merket seg at havbruksnæringens andel av eksportverdien har økt år for år, og at havbruk med i all hovedsak artene laks og ørret i 2005 passerte den samlede fiskerinæringens eksportverdi. I 2006 vil dette bildet bli befestet. FHL industri og eksport mener at dette også skyldes at den tradisjonelle delen av fiskerinæringen har blitt utsatt for flere regulerende tiltak og en sterkere grad av politisk styring enn det havbruksnæringen har hatt.

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

FHL industri og eksport har merket seg at skiftende regjeringer, og også denne regjeringen har ført en aktiv politikk for å styrke konkurransekraften til andre eksportrettede og konkurranseutsatte næringer. Den politikk som har vært ført har hatt som utgangspunkt at styrket konkurransekraft skulle bidra til å sikre sentrale arbeidsplasser. FHL industri og eksport ønsker i denne sammenheng å vise til myndighetenes arbeid for å sikre kraftkrevende industri stabil tilgang til rimelig elektrisitet, til skipsfartens muligheter til å møte konkurranse fra lavkostland gjennom egne skatteordninger som nettolønnsordningen, denne og tidligere regjeringers tilrettelegging for investeringer innen olje- og gassesektoren for å sikre industriell utvikling på land blant annet ved bruk av skattestimulerende tiltak, og andre tiltak som ulike regjeringer har satt inn for å sikre konkurranseutsatt industri bedre vilkår. Hovedpoenget er at disse næringene i stor grad stimuleres til å gjøre investeringer som skal gi samfunnsmessig stor betydning, og at det er et aktivt samspill mellom staten og næringene for å finne løsninger som bidrar til å styrke næringenes konkurransekraft.

FHL industri og eksport noterer seg også at norsk sjømatnæring møter en helt annen offentlig politikk. Mens andre konkurranseutsatte næringer stimuleres til å gjøre investeringer, er vår næring pålagt betydelige forpliktelser. Sjømatnæringen har vært og er innstilt på å ta et betydelig samfunnsansvar, også utover det som andre næringer gjennomfører, men det er en balansegang mellom pålagte samfunnsfunksjoner og muligheten til å drive konkurransedyktig. For vår næring har vekslende reguleringer, endringer i rammevilkårene og offentlig styring for å sikre bosetningspolitiske mål dominert den offentlige innsatsen. Dette står i kontrast til den industripolitikk som føres ovenfor andre næringer, også naturbaserte. FHL industri og eksport ber ikke om at vår næring skal utsettes for en politikk som bidrar til at vi blir subsidiert. Vi ber om at vår næring skal gies en mer forutsigbar politikk, og en sterkere forståelse av at vår næring er konkurranseutsatt. Vi ønsker også å påpeke at vår næring har innrømmet en rekke samfunnsforpliktelser på tross av at næringen ikke er subsidiert, vi viser i denne sammenheng til våre høringer på distriktskvoteordningen og leveringsplikten. I begge disse høringene tar FHL industri og eksport til orde for at vår næring kan pålegges forpliktelser langt utover de forpliktelser som andre næringer blir pålagt.

FHL industri og eksport er opptatt av at det må sikres rekruttering til fiskerinæringen, og at strukturtiltakene sees i sammenheng med dette. Rekruttering til næringen er knyttet til at det er muligheter for å drive rasjonelt og lønnsomt, at det er attraktivt å investere i næringen, at det gies rom for å sikre spleiselag mellom industrien, den nye fisker og andre som ønsker å sikre rekrutteringen. Samtidig er rekrutteringen også avhengig av at inngangsterskelen til næringen generelt ikke blir for høy.

FHL industri og eksport mener at reversering av struktureringen og andre politiske tiltak rettet mot fiskerinæringen må sees i lys av en slik forståelse. Vårt klare ønske er at regjeringen skal føre en industripolitikk som fremmer konkurransekraften til norsk sjømatnæring, og at denne industripolitikken må basere seg på at vår næring er en vesentlig eksportnæring som bidrar med store verdier til fellesskapet.

Teknologisk utvikling må ligge til grunn for politiske vurderinger

Alle deler av norsk sjømatnæring har gjennomgått en rivende teknologisk utvikling. Dette har bidratt til at Norge er i front når det gjelder eksport av sjømat, og har bidratt til at norsk leverandørindustri er verdensledende. Denne utviklingen vil ikke stoppe opp, norsk sjømatnæring vil også i årene fremover utvikle seg både teknologisk og kunnskapsmessig. FHL industri og eksport legger til grunn at også regjeringen vil bidra til dette gjennom en aktiv forskningspolitikk, og gjennom en aktiv innovasjonspolitikk. For norsk sjømatnæring er det et sunnhetstegn at vår næring har hatt og har en slik teknologisk og kunnskapsmessig utvikling. For Norge som høykostland er også en slik

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

teknologisk utvikling en sentral forutsetning for å sikre norsk konkurransevne. Norsk lønns- og kostnadsnivå må møtes ved at norske næringer er i front kunnskapsmessig og teknologisk. FHL industri og eksport har notert seg at dette er sentralt for regjeringen i Soria Moriaerklæringen, og at regjeringen både har ambisjoner på vegne av marine næringer og på vegne av industripolitikken. Dette er i følge regjeringserklæringen et av de områder hvor regjeringen ønsker å nytte seg av flere industripolitiske verktøy.

FHL industri og eksport ber derfor regjeringen om også å legge dette til grunn for sine vurderinger av NOU 2006:16. Vi mener at en aktiv og målrettet forskningspolitikk vil bidra til å styrke næringens konkurransekraft, men understreker at slike forbedringer også vil bidra til å øke kapasiteten i næringen. Behovet for en strukturpolitikk må forstås i en slik sammenheng.

Avgjørende å sikre en bærekraftig forvaltning

FHL industri og eksport er opptatt av de norske fiskebestandene sikres en bærekraftig forvaltning. FHL industri og eksport ønsker i denne sammenheng å peke på at Norge som kystnasjon er forpliktet til å sikre våre fiskeressurser, og at den norske forvaltningen må utføres med fokus på dette.

FHL industri og eksport ønsker å understreke at teknologiutviklingen generelt medfører at de enkelte enheter evner å produsere mer effektivt. Dette gjelder ikke bare for norsk sjømatnæring, men er gjennomgående for samfunnsendringer i alle sektorer, også skjermede sektorer, og offentlig sektor. FHL industri og eksport ønsker også å understreke at lønnsomhet og forutsigbarhet må ligge til grunn for all næringsvirksomhet, og at kravene til dette skjerpes når næringer er sterkt konkurranseutsatte og opererer i internasjonale markeder. For andre næringer vil det være mulig å øke den samlede produksjon gjennom stadige bedringer i teknologi under forutsetning av at markedene utvikles. For norsk fiskerinæring medfører imidlertid vårt forvalteransvar at det samlede kvantum fisk som kan tas ut er begrenset. Kombinasjonen av dette og at næringen er sterkt konkurranseutsatt medfører at sjømatnæringen i sterkere grad enn annen konkurranseutsatt industri har behov for struktureringstiltak.

På tross av dette har det vært den rådende politikken at strukturering innenfor fiskeriene skal begrenses. I andre næringer er det sjelden slike strukturbegrensende reguleringer. Også den politikk som ble ført av den forrige regjeringen, og hovedtrekkene i norsk fiskerinæring har vært at struktureringen innenfor fiskeriene skal være sterkere politisk styrt enn det som er vanlig i andre næringer. FHL industri og eksport har vært positive til at vi skulle ha en del strukturdempende og styrende elementer i strukturpolitikken. Blant annet er den gjeldende strukturpolitikken basert på klare krav til geografi og størrelse, og det er begrensninger på hvor mange kvoter som kan samles på de enkelte fartøy. Dette er en betydelig samfunnsmessig innblanding i strukturpolitikken, og langt fra de rammevilkår som gjelder for andre næringer. Et ønske om å reversere strukturpolitikken vil altså bidra til at fiskeriene blir ytterligere regulert målt i forhold til andre næringer. FHL industri og eksport ber regjeringen legge dette til grunn for sine vurderinger vedrørende behovet for struktureringstiltak i norsk sjømatnæring.

En politikk som begrenser adgangen til fiskerier er etter vårt syn nødvendig for å unngå at det utvikles et overfiske. Når fiskeriene er adgangsbegrenset og det er en begrensning på hvor mye som kan fiskes så er det etter vårt syn nødvendig å tilpasse kapasiteten i flåten til de enkelte fiskeriene. Med stadig utvikling av teknologi, og med et krav om lønnsomhet i flåten så bidrar dette til at fiskerinæringen i likhet med alle andre sektorer har en strukturering. Alternativet er enten at fartøy legges i opplag grunnet overkapasitet eller at det drives et overfiske. FHL industri og eksport mener at begge disse

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

alternativene er uheldige for utviklingen av norsk sjømatnæring.

Forutsigbarhet avgjørende for all næringsvirksomhet

For enhver næringsaktør er forutsigbarhet av helt avgjørende betydning. Næringsaktører fatter vedtak om investeringer som har en lengre tidshorison enn fire år, og forholder seg ved slike investeringer til de rådende rammevilkår. For norsk fiskerinæring har rammevilkårene vært under stadig endring. FHL industri og eksport mener at dette svekker næringen, og at det bidrar til å gjøre næringen mindre attraktiv med tanke på investeringer. FHL industri og eksport ber derfor regjeringen om å ha dette med i sine vurderinger av NOU 2006:16, og ber også om at de tiltak som regjeringen iverksetter medfører at næringen ikke må forvente nye og snarlige endringer rammevilkårene. FHL industri og eksport mener at ordninger generelt ikke bør innføres med tilbakevirkende kraft av denne grunn. Aktører har foretatt sine investeringer med tanke på et annet regime, og må kunne forholde seg langsiktig til disse. Med bakgrunn i dette ber FHL industri og eksport om at det søkes løsninger også med opposisjonen på Stortinget, slik at næringen kan få mer forutsigbare og mer varige rammevilkår. FHL industri og eksport er opptatt av at en slik bred politisk enighet bør gi industrien viktige innrømmelser. Innenfor andre spørsmål av vesentlig betydning har det blitt en slik bred enighet, blant annet har spørsmål om pensjoner, og vesentlige endringer i skattemodeller ofte blitt innført etter en bred parlamentarisk enighet. På denne måten har det blitt ro om ordninger som skal vedvare over tid. For norsk sjømatnæring ville det vært svært positivt hvis det nå kunne utmeisles en politikk som det var bred enighet om, og som kunne bidratt til at næringen har langsiktige rammevilkår. Alternativt frykter næringen at det nå etableres nye fiskeripolitiske løsninger, som endres ved neste regjeringsskifte. Slike hyppige endringer i politikken svekker næringen.

FHL industri og eksport mener at myndighetene og de utvalg myndighetene oppnevner har et ansvar for å sikre mer forutsigbare rammevilkår. Strukturutvalgets flertall og deler av strukturutvalget har dessverre ikke tatt dette innover seg, og har fremmet forslag som bidrar til å skape usikkerhet for næringsaktørene, bankene og investorer. Hvis en slik usikkerhet får spre seg tror FHL industri og eksport at dette vil svekke norsk sjømatnæring sterkt.

Uheldig sammensetning av utvalget

FHL industri og eksport konstaterer at sammensetningen av strukturutvalget har bidratt til at utvalget har hatt problemer med å enes om virkelighetsoppfatningen, og dermed til at det ikke har vært mulig for utvalget å finne frem til virkemidler med høy legitimitet. FHL industri og eksport mener at dette har svekket konklusjonene til utvalget.

FHL industri og eksport har imidlertid notert seg at alle de tunge næringsorganisasjonenes representanter, fagforeningen ved LO og forskerne fra Norges Fiskerihøgskole og Handelshøgskolen har samlet seg på en rekke sentrale spørsmål. FHL industri og eksport ber regjeringen om å vektlegge dette. Etter vår mening er det helt avgjørende at den fiskeripolitikk som meisles ut har bred legitimitet i næringen og blant næringens aktører. En bred legitimitet blant næringsaktørene vil etter vårt syn også medføre at rammevilkårene blir mer forutsigbare og stabile.

Skjerpelser av Deltagerloven

FHL industri og eksport er sterkt kritisk til utvalgets forslag om å stramme inn deltagerloven. Loven må endres slik at fiskeindustrien gies mulighet til å investere i deler av fiskeflåten på lik linje med administrative redere. For all annen næringsvirksomhet er det helt sentralt at det kan sikre stabil og forutsigbar tilgang på råstoff. Industriens ønsker om økte muligheter til å investere i fiskeriene må sees i denne sammenheng. FHL industri og eksport minner også om at landanleggene er stedlige, og

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

at landanleggenes interesser i fiskeflåten derfor vil være knyttet til det nærliggende området. De arbeidsplasser og den effekt som er av industrien er derfor naturligvis lokal, og i stor grad er industrianleggene lokalisert til små og sårbare kystsamfunn. Flåten er derimot mobil, og fartøy kan dermed lett flyttes geografisk. En styrket mulighet for industrien til å investere vil derfor gi positive effekter for regionene i omlandet til industribedriften. Hvis politisk ledelse på tross av dette velger å foreta en innstramming i Deltagerloven slik Strukturutvalget har bedt om mener FHL industri og eksport at det vil være naturlig at innstrammingen også gjelder for administrative redere.

FHL industri og eksport minner om at fortolkningen av deltagerloven ble endret i 1985, og senere også ordlyden i loven. Denne endringen medførte at passive fiskere kunne defineres som fiskere. Det betyr at ansatte på fiskebåtrederier som mottar sin lønn fra båten kunne defineres inn under loven. Strukturutvalget har ikke vurdert denne endringen i forbindelse med sine innskjerpinger, men endringen la åpenbart til rette for at begrepet fisker er endret. Endringen har også hatt åpenbar betydning for struktureringen av flåten, spesielt innenfor pelagisk sektor. Resultatet av denne lovendringen har blant annet ført til at rederier med virksomhet i flere sektorer, og med sitt hovedengasjement i andre sektorer som olje, har fått full investeringsadgang i fiskeriene. En stor del av havfiskeflåten er dermed eid av "fiskere" som ikke er aktive fiskere eller skippere om bord i fartøy, men som har sitt daglige virke på land. Vi vil i eget brev komme tilbake til dette, da vi har bedt Fiskeridirektoratet om å gjennomgå omfanget av dette.

Samtidig er industrien fortsatt ekskludert fra å kunne eie rettigheter. FHL industri og eksport mener at dette er et paradoks, og at industriens aktører som kystaktører burde blitt definert inn under loven. FHL industri og eksport mener at industrien kan møte en slik justering med en styrket samfunnskontrakt mellom fiskeindustrien og myndighetene. Ved at industrien gies slik adgang til å investere vil fiskerettigheter i langt større grad sikres lokalt. Dette ettersom fiskeindustrien i motsetning til flåten er stedlig. For industrien vil det være en viktig drivkraft for slike investeringer å sikre landinger av råstoff, og dermed sikre at flåten forblir i nærområdet. Industriens mål er ikke å drive fiske, men forretningsmessig å komme i en posisjon som sikrer stabil og mer forutsigbar tilgang på råstoff.

Når flertallet i utvalget tvert i mot innstiller på skjerpelser av eierskapskravet fra dagens krav om at aktive fiskere må eie 50% av eierinteressene i et fiskeselskap til 2/3 så mener vi at dette er svært uheldig. En slik skjerpelse vil selvsagt medføre store utfordringer for de industribedrifter som har investert i fiskefartøy med minoritetsandeler ut i fra et lovverk og et regime, og som ved en slik endring blir tvunget til å selge ned sine andeler i et mer lukket marked. Det medfører også en prinsipiell reversering som er lite ønskelig sett fra industrien, hvor de forretningsmessige bånd mellom fiskere og industri reduseres ytterligere. FHL industri og eksport mener at dette både vil føre til at fiskeriene blir mindre markedsrettet, og at det er fare for redusert bearbeiding ved en slik politikk. På toppen av dette er det grunn til å stille spørsmål ved om ikke en slik reversering også vil medføre at det settes fart på kvotesalg fra nord til sør. Dette ettersom flere industribedrifter har bidratt med kapital for å holde flåten i sitt område. Når disse blir tvunget til å selge ned sine andeler, vil dette kunne medføre at fiskebåtrederier i andre landsdeler er de som har kjøpekraft til å kunne overta disse andelene. Konsekvensen av innskjerpingen vil altså kunne bli stikk motsatt av statsrådets uttalte visjoner for kysten.

FHL industri og eksport vil også fremholde at en justering av deltagerloven ville medført at fiskerettigheter i mindre grad ville blitt konsentrert. I dag konsentreres rettighetene til kapitalsterke fiskere og fiskebåtrederier. Dette fører til at fartøy forsvinner bort fra den

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

lokale industrien, og dermed til at industrien lokalt mister tilgang på råstoff. Hvis industrien i sterkere grad kunne investert i fiskerettigheter ville mange industribedrifter sikret at rettighetene forble lokalt. Dette for å sikre bedriften forutsigbar tilgang på råstoff. Slik politikken nå er utformet har industrien kun mulighet til å endre dette ved å gå inn som en samarbeidspart med fiskerne. Hvis utvalgsflertallets forslag blir vedtatt blir også denne muligheten ytterligere begrenset. Resultatet er åpenbart økt konsentrering av rettigheter på færre hender. Flertallsinnstillingen bidrar altså til en motsatt utvikling av det flertallet tar til ordet for.

FHL industri og eksport ønsker å understreke at mange av våre medlemmer har utviklet gode forretningsmessige relasjoner til fiskere. Dette er positivt for næringen, og bidrar til at fiskerinæringen blir mer lik andre konkurranseutsatte næringer. FHL industri og eksport legger til grunn at muligheten til å investere som minoritetspart har hatt stor betydning for denne positive utviklingen. Slik utvalgsflertallet foreslår innskjerpingene vil dette medføre at aktører i industrien som har investert i fiskeflåten må reversere allerede utførte investeringer. Dette kan medføre store økonomiske tap for de som har investert, vil medføre at mulighetene til å styrke de forretningsmessige relasjonene i næringen blir svekket, og vil bidra til at næringen samlet opplever svekkelser i sin konkurransekraft. FHL industri og eksport advarer regjeringen mot å følge dette rådet fra flertallet i utvalget.

FHL industri og eksport har et inntrykk av at det i enkelte kretser er en oppfatning av at det primært er kapitalsterke og store industribedrifter som har foretatt slike investeringer. FHL industri og eksport vil derfor understreke at det blant våre medlemmer både er store aktører og små aktører som har nyttegjort seg av muligheten til å være minoritetsaksjonærer i fiskefartøy. FHL industri og eksport vil også fremheve at dette er grunnleggende sunt for næringens utvikling.

Industriens ønske om en samfunnskontrakt

FHL industri og eksport tar både i denne høringen, i høringen knyttet til leveringsplikten og i høringen om distriktskvoteordningen til ordet for at industrien må kunne få tildelt kvoter, og at industrien må gies en investeringsadgang. FHL industri og eksport har også i alle disse høringene pekt på at det vil være naturlig at en slik mulighet møtes med en styrket samfunnskontrakt mellom fiskeindustrien og myndighetene. FHL industri og eksport ser forslagene om å innføre bearbeidingsplikt i en slik sammenheng, og har sagt seg positive til at dette innføres under forutsetning av at industrien gies slik adgang til å sikre råstoffadgang gjennom eierskap. FHL industri og eksport mener at en slik samfunnsforpliktelse vil kunne innfri de politiske visjonene om lys i husene, og ber derfor om at statsråden seriøst vurderer dette.

Varighet på strukturkvotene

FHL industri og eksport har notert seg at LO, FHL, Norges Fiskarlag, Fiskebåtredernes Forbund og forskerne i utvalget har anbefalt at strukturkvotene bør være tidsavgrensede. FHL industri og eksport vil også peke på at dette lå til grunn for mange av næringsaktørenes investeringer i strukturordningen i forrige stortingsperiode. Disse investeringene var gjort i et langsiktig perspektiv. Når utvalgets flertall med tilbakevirkende kraft foreslår at disse strukturkvotene skal tilbakekalles etter 15 år, så viser det etter vårt syn en manglende forståelse for sikkerhet og langsiktighet ved investeringer. FHL industri og eksport synes det er beklagelig at utvalgets flertall ikke har hatt større fokus på dette. FHL industri og eksport er derfor mot forslaget om at ordningen gies tilbakevirkende kraft.

FHL industri og eksport er opptatt av at strukturordninger har strukturerende effekt. Erfaringene fra tidligere strukturordninger viser at slike ordninger må ha et tidsvindu som

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

gir effekt for struktureringen. Næringen har hatt erfaringer med tidsbegrensning på hhv 13 og 18 år, og disse tidsvindue har ikke vist seg å sikre strukturering på en tilfresstillende måte. Gjøres tidsvinduet for kort vil lønnsomheten med å foreta strukturering bli for svak til å gi tilstrekkelig effekt. FHL industri og eksport ber derfor om at tidsvinduet gjøres langt nok til å sikre at ordningen gir strukturerende effekt, og legger til grunn at avgrensingsperioden minimum gjøres tilsvarende livslengden på et fartøy. Dette er betydelig lengre enn 15 år.

Videre strukturering

Med bakgrunn i de standpunkt vi har redegjort for, så støtter FHL industri og eksport flertallet i utvalgets forslag om at det må være rom for å videreføre strukturordningene for fartøy over 11 meter og for fartøy over 13 meter i makrellfisket.

Ressursrenteavkastning

FHL industri og eksport har notert seg at alliansen av næringen og forskerne i utvalget tar til ordet for å innføre ressursrenteavkastning. FHL industri og eksport er bekymret for at en slik avgift kan bli dyttet over på industrien gjennom økte råvarepriser. Samtidig vil det ikke påvirke den globale prisdannelsen. Det er derfor en fare for at innføringen av en ressursavgift kan svekke marginene til en allerede hardt prøvet foredlingsindustri.

FHL industri og eksport ønsker også å peke på at fiskerinæringen, selv uten ytterligere reversering, vil være en av landets mest regulerte næringer, og at næringen er gjenstand for vesentlig politisk styring. Deltagerloven, råfiskloven, geografisk og størrelsesmessige begrensninger på strukturering, pålegg om bearbeidingsplikt m.m viser dette. FHL industri og eksport mener at en innføring av ressursavgift også må sees i lys av dette. Dette understreker også at sjømatnæringen allerede har en vesentlig samfunnskontrakt, og at denne går utover det som er vanlig i andre sektorer.

Når FHL industri og eksport på tross av dette lander på at forslaget om å innføre ressursavgift skal støttes, så er dette knyttet til at vi ønsker å synliggjøre at fiskeriene er fellesskapets eie. FHL industri og eksport forutsetter imidlertid at det kun er superprofitt som blir gjenstand for slik ressursavgift, og at omfanget på ressursavgiften sees i lys av de stadige reguleringer næringen er utsatt for. En økning i ressursavgiften bør derfor prinsipielt sett møtes med lettelser i reguleringene. Slik vil næringen kunne få økt konkurransekraft, og dermed også evne til innfri kravet om ressursavgift. FHL industri og eksport mener at omfanget av ressursavgiften må bestemmes med utgangspunkt i en avveining av behovet for distriktspolitisk styring av næringen vs styrking av konkurransekraft.

Kvotetak strukturkvoter

FHL industri og eksport er opptatt av at struktureringen ikke medfører et kappfiske fra art til art. Hvis fartøyene skal delta i mange ulike fiskerier, vil dette både kunne begrense kvaliteten, og vil medføre at fangstingen skjer konsentrert over korte tidsperioder. For industrien som er avhengig av stabil tilgang på råstoff, og for markedene som er avhengig av stabile leveranser vil dette være problematisk. FHL industri og eksport er derfor positive til at det settes et høyere kvotetak for fartøy som via struktureringen spesialiseres, f. eks. ved at et fartøy kun har kvoter innenfor torskefiskeriene. En slik spesialisering kan bidra til en mer markedsorientert høsting, og dermed til at sesongene strekkes. FHL industri og eksport mener at det er fornuftig å stimulere til dette. Samtidig vil vi understreke at forretningsmessige forbindelser mellom fartøy og industri, enten gjennom langsiktige avtaler, deleierskap eller ved eierskap vil styrke markedsorientert høsting ytterligere.

fhl fiskemel

fhl fiskefôr

fhl havbruk

fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Geografiske og gruppebegrensninger strukturkvote

FHL industri og eksport er opptatt av at fiskeriene skal gi effekter for hele kysten, og at vi skal være en kystnæring som er tilstedeværende. Dette har gitt seg utslag i at strukturpolitikken også har begrensninger på grupper og geografi. FHL industri og eksport ser at en fullstendig fristilt strukturpolitikk både ville ført til en betydelig geografisk konsentrering av rettighetene, og at rettighetene ville blitt konsentrert til større fartøy. Derfor har det vært enighet mellom næringen og myndighetene om at strukturpolitikken skal ha klare distriktpolitiske virkemidler. Begrensninger på geografisk og gruppemessig strukturering er en sterk begrensning på næringen sett i forhold til hva som anses vanlig i andre sektorer. På tross av dette så er det bred enighet i norsk fiskerinæring om å videreføre slike begrensninger. Dette fordi kystnæringene ser verdien i å ha en variert flåte, og at næringen er opptatt av å sikre aktivitet i ulike deler av landet.

FHL industri og eksport støtter derfor en videreføring av begrensningene på geografi og grupper. Samtidig ønsker FHL industri og eksport å understreke at dette viser at næringen også med den rådende strukturpolitikk har betydelige reguleringer utover det som er vanlig i andre næringer.

Avkorting

FHL industri og eksport støtter utvalgets forslag om at strukturkvotene i kystflåten avkortes med 20%, og at avkortede kvoter tilfaller lengdegruppen selger av kvoten tilhører. Dette vil bidra til at gruppens deltagere samlet blir styrket av den enkeltes strukturtiltak, også de aktører som ikke velger å strukturere seg.

Ny fartøygrense for de minste fartøyene

FHL industri og eksport støtter forslag om at den minste gruppen i Finnmarksmodellen også inkluderer fartøy mellom 10 og 11 meter. Disse utgjør i dag en stor andel av gruppen over. Det forutsetter at gruppens andel av kvoten følger med ved overføring. Bakgrunnen for den endringen er et ønske om sikre kystflåten som er en vesentlig del av norsk fiskerinæring. Disse fartøyene er i all hovedsak enmannsfartøy med et likt driftsmønster med denne gruppen. Også dette viser at næringen er en betydelig regulert.

Åpne fiskeri

FHL industri og eksport ser problemstillingene knyttet til at fiskere som strukturere seg ut av fiskeriene blir deltagende i de åpne fiskeriene, og dermed reduserer fangstgrunnlaget til de som er deltagende i denne gruppen. FHL industri og eksport støtter derfor at det ikke bør være tillatt å benytte fartøy over 15 meter i åpne fiskeri. FHL industri og eksport ser samtidig at dette begrenser større fartøys muligheter, noe som illustrerer den politiske styringen av næringen med dagens ordninger.

Eierskapskonsentrasjon

FHL industri og eksport er opptatt av at det skal være reell konkurranse også på flåtesiden. Hvis rettigheter i for stor grad konsentreres på få hender vil dette bidra til at det etableres monopoliknende ordninger hvor råstoffprisen i ekstrem grad maksimeres på første hånd, og dette slik at industriens marginer blir ytterligere svekket. En slik konsentrasjon kan bidra til at det etableres uheldige konkurranseforhold og en svekkelse av næringen samlet.

Denne utfordringen varierer mellom ulike fiskerier og mellom ulike fartøygrupper. Utfordringen er p.t. størst innenfor pelagisk fiskeri på havfiskeflåten.

FHL industri og eksport mener derfor at det bør gjøres ytterligere vurderinger av de enkelte fiskerier og graden av maktkonsentrasjon som har funnet sted, og at

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

maksimalgrensen varierer noen mellom ulike fiskerier og fartøygrupper med basis i en slik undersøkelse.

FHL industri og eksport ser f. eks. at en maksimalgrense på 10% av gruppekvoten innenfor havfiskeflåten pelagisk ikke vil være tilstrekkelig til å unngå en slik konsentrering, mens den for andre grupper kan være for liten. For havfiskeflåten innenfor pelagisk bør denne grensen reduseres til under 10%. FHL industri og eksport ber derfor om at det gjøres ytterligere arbeid med å differensiere maksimalgrensen, og at endelig forslag legges ut til høring.

Driftsordning og samdrift

FHL industri og eksport var positiv til innføringen av driftsordningen. Problemene med driftsordningen har vært at denne har vært attraktiv samtidig som den ikke har vært kapasitetsdempende. Denne kombinasjonen har bidratt til at strukturtiltakene blir mindre effektive. Derfor støtter FHL industri og eksport utvalgets forslag om at ordningen opphører. FHL industri og eksport ønsker samtidig at en del av de sosiale, økonomiske og sikkerhetsmessige tiltakene som lå i ordningen videreføres. FHL industri og eksport støtter derfor flertallet i utvalget når det gjelder at tilrettelegges for samdrift mellom to tilnærmet like enmannsfartøy i gruppen fartøy under 11 meter.

Faktisk lengde og hjemmelslengde

I dag er det i mange tilfeller avvik mellom fartøyets faktiske lengde og hjemmelslengde. FHL industri og eksport har notert seg at utvalget går inn for at det etableres regler som sikrer større grad av samsvar mellom disse. FHL industri og eksport støtter dette.

Kondemnering

FHL industri og eksport er enig med flertallet i utvalget om at det er behov for å videreføre kondemneringsordningen i gruppen 10-11 meter i torskefiskeriene og i makrellfisket under 13 meter. Vi forutsetter at kvoten tilfaller lengdegruppen som det kondemnerte fartøy tilhører.

FHL industri og eksport har i tidligere høringer på finansieringsordningen påpekt at det er en fare for at avgiften reelt overflyttes til industrien gjennom økte råstoffpriser. Se også våre vurderinger av ressursavgiften. FHL industri og eksport støtter på tross av dette en videreføring av ordningen, dette ettersom ordningen er innarbeidet.

Suppleringskvoter/distriktskvoter

FHL industri og eksport er overrasket over at et flertall i utvalget har valgt å gå utover utvalgets mandat, og via utvalgsarbeidet foreta en bedømming av hvordan distriktskvoteordningen fungerer, og skal fungere. FHL industri og eksport mener at flertallet har feilaktige henvisninger til erfaringene fra ordningen med leveringsplikten, jfr. vår høring på denne ordningen. FHL industri og eksport viser også til Fiskeriforsknings evaluering av denne ordningen. I denne fremgår det at erfaringene er best der hvor det er Eiermessig integrasjon mellom fartøy og bedrift. Derfor har FHL industri og eksport i høringen på distriktskvoteordningen tatt til orde for at distriktskvoteordningen bør kobles direkte til industribedriftene. FHL industri og eksport viser for øvrig til fyldig høring fra oss på denne ordningen, og viser til at statsråden har varslet at denne ordningen skal gjennomgå en grundig evaluering. FHL industri og eksport deltar mer enn gjerne i den evalueringen, men understreker at prosesser knyttet til hvordan distriktskvoteordningen skal utformes ikke bør behandles videre i forbindelse med utarbeidelsen av eventuell Stortingsmelding. FHL industri og eksport mener at en videre vurdering av distriktskvoten via Strukturutvalgets konklusjoner vil bidra til å svekke de prosesser som er knyttet til selve ordningen. Med bakgrunn i dette understreker vi at vurdering av distriktskvoteordningen faller utenfor dette utvalgets

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

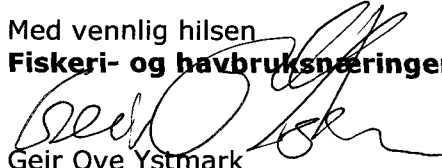
mandat.

Evaluering

FHL industri og eksport er enig at det bør foretas en evaluering av effekten av strukturkvoter. Denne evalueringen bør fokusere på hensiktsmessigheten i de fastsatte kvotetak. FHL industri og eksport understreker også at denne evalueringen bør gjøres i sterkt samråd med fagmiljøene og næringen.

Med vennlig hilsen

Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening

Geir Ove Ystmark
Direktør

KOPI:

- Fylkeskommunene

fhl fiskemel

fhl fiskefôr

fhl havbruk

fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)